Published and distributed under permit (No. 791), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXX. Число 162. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 15. липня, 1922. VOL. XXX. No. 162. Jersey City, N. J., Saturday, July 15, 1922. THREE CENTS

ШЛЯХОВІ РОБІТНИКИ НА АМЕРИКАНСЬКИХ ЗЕЛІЗНИЦЯХ МОЖУТЬ НЕБАРОМ ПРИЛУЧИТИСЬ ДО ЗЕЛІЗНИЧОГО СТРАЙКУ

СИНСИННЕТІ, ОГАЙО, 13. липня. — Т.С. Карроль, голова управи братства зелізничих шляхових робітників (трекменів), виїздячи сьогодня вечером до Лулсвил, заявив, що управа братства трекменів може оголосити страйк 400,000 трекменів в найблизших днях.

Страйк трекменів причинився бо до загального зелізничого страйку в Злучених Державах. Тоді страйкувало би на американських зелізницях до 800,000 робітників і шапмени, котрі страйкують від 1. с. м., мали би красші вигляди на скору побіду.

ГОЛОВА ЗЕЛІЗНИЧИХ СТРАЙКАРІВ ДЖУЕЛ ВІДПОВІДАЄ НА ПРОКЛЯМАЦІЮ ПРЕЗИДЕНТА ГАРДИНГА

ВАШИНГТОН, Д. К., 13. липня. — Президент Гардинг одержав нині телеграму від Б. М. Джуелла, голови відділу зелізничих робітників Американської Федерації Праці, в якій він відповідає на проклямацію президента Гардинг і повторяє причини страйку зелізничих робітників.

Джуелл перечить, начебто страйкарі перепиняли перевіз почти, і винить за опізнення поїздів власників зелізниць, які приняли до робіт нефахових робітників.

ПОЧТА МОЖЕ ВЖИТИ 50,000 МОТОРОВИХ ВОЗІВ ДЛЯ ПЕРЕВОЗУ ПОСИЛОК

ВАШИНГТОН, Д. К., — 13. липня. — Ґенеральний почтмайстер (міністер почт) Ворк написав нині лист до президента Гардинга, в якому повідомив його, що міністерство почт потрафить зорганізувати протягом 24 годин 50,000 моторових возів для перевозу почти.

МІНІСТЕР ВІЙНИ ВІКС ВИШЛЕ ВІЙСКО В НЕСПОКІЙНІ МІСЦЕВОСТИ

ВАШИНГТОН, Д. К., 13. липня. — Міністер війни Вікс був нині в Білому Домі на нараді у президента Гардинга про теперішне положенне в Злучених Державах ізза зелізничого страйку.

Виходячи з Білого Дому, секретар Вікс заявив звітникам часописий, що на нараді з президентом обговорено і рішено про потребу висилки війск до тих місцевостий, де зелізничі страйкарі викликали чинну боротьбу і спинили правильний рух зелізниць.

РОБІТНИЧА ВІЙНА ЗА ХЛІБ

ШИКАҐО, ІЛЛ., 13. липня. — Приклонники зелізничого страйку в Оровил, Калифорнія, напали в автомобілях на страйколомів, ранили кількох, та увязнили і взяли чотирох дозорців.

В Денисон, Тексас, страйкарі полонили двох страйколомів; запровадили їх на Червону ріку, і звеліли забратись зі стейту Тексас.

В Блумингтон і Клинтон, Ілл., в Слейтер, Мизурі, і в Парсонс, Кензас, де від зачаткку страйку були найбільші бучі і борні, тепер настав уже спокій.

З централі страйкуючих шапменів в Шикаго видано заяву, в якій висловлено невдоволенне ізза вибухів насильної боротьби страйкарів в деяких сторонах краю.

В заяві сказано, що сі вибухи є ділом неодвічальних одиниць.

Зелізниця „Болтимор енд Огайо" оголосила, що зменьшуе пасажирську службу до Шикаго, ізза небезпеки для життя і власности на важних точках шикаговського відділу зелізниці, в Ґеррет, Інд., і Виллерд, Огайо.

ЮНІЇ МЕТАЛІВЦІВ НА ПОМІЧ ШАПМЕНАМ

ВАШИНГТОН, Д. К., 13. липня. — Самуїл Ґомперс, голова Американської Фeeрації Праці видав розпорядок до металевих робітничих юній, щоби помогли страйкуючим зелізничникам, відказуючись приняти якунебудь роботу в зелізничих робітнях.

СПРАВА ФРАНЦУСЬКОГО ДОВГУ В ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАХ

ВАШИНГТОН, Д. К., 13. липня. — До Вашингтону приїхала з Парижа французька спеціяльна місія для обговорення справи военного довгу, який Франція винна Америці.

Голова сеї місії, Жан В. Парменітіер, мав нині представитись американському міністрови скарбу Меллонови, з яким мае обговорити справу віддачі довгу Злученим Державам.

ДЕРЖАВА НЕ МОЖЕ НАЙТИ СОБІ КОРОЛЯ

ТІРАНІЯ, Альбанія, 13. липня. — Альбанське правительство мае особливий клопіт. Альбанію проголошено королівством і е вже для нього готовий трон, але годі на сей трон найти короля.

Альбанське правительство зверталось недавно до Американця Джерома Наполеона Бонапарте, потім до болгарського князя Кирила, і вкінці до князя з Абруцці, свояка італійського короля Віктора Емануїла, але всі відказались засісти на альбанському престолі.

ҐАЗЕТА, ЯКУ НЕ МОЖЕ ЗАБОРОНИТИ ЧУЖА ВЛАДА.

„Знова зміняюсь, але вмерти не можу" — се клич старої ґіндуської ґазети в Індії, яку сим разом анґлійська влада вже не може сконфіскувати. Імя сеї ґазети — „Независимець", колись найбільше поширена ґазета в Індії, якої шість головних редакторів сидить нині в тюрмі за спротив окупаційній владі.

„Независимець" друкується тепер на мімеоґрафі, бо недавно тому анґлійські власти зарядили трус в друкарні, сконфіскували всі черенки і друкарські машини, редактора (вже шестого з ряду) увязнили, льокаль опечатали і заборонила надальше видавати його. Але мимо того „Независимець" знова появився, у зміненому фізичному виді, але духово тойсам бадьорий і непримиримий. Колись він друкувався у тисячах примірників; нині друкують його лише 200 примірників, які розсилаеться до найвпливовійших Ґіндусів з просьбою „помножити і поширити" його. В сей спосіб циркуляція збільшаесь до соток тисячей примірників, які вандрують аж в найглухійші закутини Індії.

Анґлійська влада є безрадна супроти сього кроку, бо не моредаґують і пишуть.

В часі війни таким способом видавали Бельґійці „Вільну Бельґію", як Німці були окупували її своїми війсками. Німців та ґазета страшно лютила бо не могли нічого тут зарадити. Одна ріжниця в сих случаях е та, що ніхто явно не знав, хто редаґує „Вільну Бельґію". Натомісць редактор нового „независимця" підписується повним іменем і каже, що він є готовий доповнити „почесні ряди" своїх шістьох попередників, будучи певним, що на його місце прийде новий борець.

На першій сторінці „Независимця", на право побіч наголовка, є подано імена його шістьох редакторів, що тепер находяться в тюрмі, а під сею лістою імя нового редактора.

За приміром „Независимця" пішли инші ґіндуські ґазети заборонені анґлійською владою і тепер ціла Індія є ними засіяна.

ЖЕРТВИ МАТЕРИНСТВА.

Товариство опіки материнства, в Ню Йорку, видрукувало „Дванайцять Бесід до Матерей", які на жаданне буде розсилати матерям по цілій державі. Метою сих „бесід" є охоронити життє більше як двох соток тисяч осіб.

У пресовому звіті сього товариства говориться, що більше женщин в віці 15-45 умирае від недуг, спричинених материнством, чим від усіх инших, крім сухіт. Ся смертність є наслідком несвідомости. Матери не хочуть розуміти, що для збереження життя їх і їх дітей треба опіки.

Обчислено, що лиш одна сімнайцята часть матерей послуґується при породі наглядом лікаря і доглядачки. Наслідком сього що року в Злучених Державах умирае при породі понад 20,000 женщин і понад 100.- дітей. Крім того вмирае річно понад 100.000 дітей, не доживши місяця. — Се страшні цифри і їх треба бодай вчасти уменьшити, як не виелімінувати цілком.

УКРАЇНСЬКІ КАНДИДАТИ В МАНІТОБІ, В КАНАДІ

Номінаційна конвенція виборців українського походження в окрузі Ґілберт Плейнс відбулася в суботу дня 17. червня с. р. о годині 3-ій пополудні. На сій конвенції дістав номінацію Українець Василь Запорожан, яко незалежний фармер.

В окрузі Ґілберт Плейнс є виставлених трох анґлійських кандидатів, з партії ліберальної, Фіндлейтер, консервативної Барет, з прогресивної Бері.

Ліберальна конвенція округа Делорейн рішила, щоби в окрузі кандидував знов міністер просвіти др. Торнтон. Міністер, який тепер перебувае в Бенф, прислав на конвенцію телеґраму, в якій підчеркував, яко одиноку свою заслугу, усуненне всіх інших мов, кромі анґлійської, зі шкіл Манитоби.

Лiберали відбули конвенцію в окрузі Фішер (де кандидуе Бачинський). Кандидатом вибрали Джана Гемилтона з Нарсиз.

В школі Опла коло Анґусвіл відбулась конвенція не залежних фармерів. Було присутних 60 делеґатів. Конвенція вибрала кандидата, яким є Михайло Вонітовий, що живе в тім окрузі 15 літ. Конвенція була тої думки, що Вонітовий дістане всі українські голоси в окрузі.

Партія робітників Канади (комуністична) на конвенції в Сіт Кілдонан в четвер поставила В. Н. Колісника з Виннипеґу кандидатом на округ Ст. Клеменс.

В Трансконa відбулась консервативна конвенція округа Спринґфілд і вибрала своїм кандидатом Вилієма МекКормика, віцепрезидента ремісничої ради у Виннипеґу. МекКормик застеріг собі час до надуми, чи мае приняти номінацію чи ні.

ІМПОРТ НАДМОРСЬКОГО ВОЗДУХА.

Один льондонський лікар винайшов машину, при помочі якої можна буде імпортувати воздух з над моря до великих міст в глибині континенту, що причиниться до поліпшення ґіґієнічних відносин в містах. Перші проби вже зроблено.

БРАК ДОВІРЯ.

Польське міністерство зелізниць комунікує, що від дня 17. червня перестануть курсувати до Букарешту й Констанци польські ваґони, бо вони вертали з Румунії все сильно ушкоджені. Курсувати зможуть знову щойно тоді, коли Румунія заґварантує ненарушимість польської польських ваґонів.

СМЕРТЬ БЕЛЬҐІЙЦЯ КАҐГО.

В Нюпорт вмер дозорець гати (шлюз), Кароль Коґґе, який вславився в час світової війни тим, що під гураґанним гарматним вогнем отворив шлюзи, заливаючи морською водою околиці Ізери і ратуючи тим робом уступаючу бельґійську армію від німецького полону. Він одержав всі найвисші відзначення коаліційних держав.

ЛАВА ПРИСЯЖНИХ РАДИЛА 245 ГОДИН.

Лава присяжних суддів в Питсбурґу радила 345 годин і остаточно прийшла до заключення, що Джеймс Фленери не є винувати за смерть своєї жінки. Фленери убив свою жінку 13. лютого в їх домі у Гейзлвуд і сам признався до убийства. Весь час боронився тим, що він убив її, думаючи, що се злодій вдерся до їх дому.

ЛІТАКИ ДЛЯ СОВЕТСЬКОЇ РОСІЇ

ВІДЕНЬ, 15. червня. — По одержаним із Туріна, в Італії, відомостям, італійський завод будови літаків „Асальдо" приняв замовлення від советського „уряду" на будову трохсот літаків удосконаленого типу, з моторами в 240 до 300 сил, що можуть доводить швидкість до 250 кільометрів на годину, із запасом бензини на 10 годин подорожі. На всіх літаках повинно бути радіо і фотоґрафічні апарати. Із зазначеного замовлення „Анаальдо" вже збудував сто літаків і відіслав їх до Одеси. Одночасно туди виїхала ґрупа італійських летунів-інструкторів для навчання російських летунів поводження з новою системою літаків.

Літаки призначено для авіяційних шкіл в Одесі і в Севостополі.

ҐАҐСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ТЕЖ РОЗБИЛАСЬ ІЗЗА СТАНОВИЩА МОСКОВСЬКИХ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ДЕЛЕҐАТІВ

ҐАҐА, столиця Голяндії, 13. липня. — Ізза самостійного виступу московської большевицької делеґації на вчерашних засіданнях комісій ґаґської конференції постановила нині комісія для справ приватної власности, що продовжуванне дискусії з большевицькими делеґатами є безцільне, і рішила про сю свою постанову повідомити завтра головну конференцію.

Нині сполудня приняла такусаму постанову комісія для справи заграничних довгів Росії.

Завтра тесаме постановить теж комісія для справи кредитів для Росії.

Відтак відбудеться повне засіданне головної конференції, на якому представники головних европейских держав скажуть московським большевикам, що як вони не змінять свого дотеперішнього становища і не предложать нових пропозицій, так ціла ґаґська конференція мусить скінчитись.

Появились були чутки, що большевики змінять своє становище і поставлять нові предложення, які будуть можливі до приняття другими державами, але провідник большевицької делеґації, Макс Літвінов, заперечив сьому.

Якщо конференція скінчиться завтра (в пятницю, 14. с. м.), так представники великих европейських держав останутся ще в Ґазі з тиждень для обговорення і зладження звіту для своїх правительств про ґаґську конференцію і про причини її невдачі.

Вони безперечно повторять тільки історію ґенуенської конференції.

МАКС ЛІТВІНОВ ВЖЕ ЇДЕ

ҐАҐА, столиця Голяндії, 13. липня. — Голова тутешньої московської большевицької делеґації, Макс Літвінов, заявив, що ізза розбиття ґаґської конференції виїздить в сю неділю до Москви.

ВРАЖІННЄ НЕВДАЧІ ҐАҐСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ В РИМІ

РИМ, столиця Італії, 13. липня. — В кругах італійського правительства вістка про невдачу ґаґської конференції не викликала счудовання.

Італійські урядовці не вірили в її успіх. Вони кажуть, що Европу можна відбудувати економічно тільки при помочі і співпраці Злучених Держав Америки.

Коли папський секретар, кардинал Ґаспаррі, повідомив про невдачу ґаґської конференції папу Пія XI, він висловив жаль, що благородне діло, яке зачато для замирення світа, скінчилось невдачею.

„Що-ж тепер станеться з роземним договором?" питався папа римський.

ВРАЖІННЄ НЕВДАЧІ ҐАҐСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ В МОСКВІ

МОСКВА, столиця московщини, 13. липня. — Вістка про розбиттє ґаґської конференції викликала вдоволенне серед крайних комуністів, котрі не вірили в успіх переговорів комуністів з представками буржуазних правительств европейських держав.

Зноваж умірковані большевики, котрі є за угодою з капіталістами і за уступками для них, невдоволені з невдачі. Вони кажуть, що московський большевицький „уряд" мусить відновити переговори з великими европейськими державами, але тільки у справах бизнесу, а політику зовсім усунути.

НІМЕЧЧИНА МУСИТЬ ЗАПЛАТИТИ АЛІЯНТАМ ЛИПНЕВУ РАТУ „ВОЄННОГО ВІДШКОДОВАННЯ"

ПАРИЖ, 13. липня. — Аліянська комісія „военних відшкодовань" відповіла німецькому правительству доволі прихильно, особливо в тоні, щодо його домагання мораторії (відложення реченця сплати) „военних відшкодовань" аж до кінця 1924 року, але притім заявила, що Німеччина мусить заплатити сю рату, яка припадае на неї в суботу, 15. с. м.

Того дня Німеччина мала заплатити 50,000,000 німецьких золотих марок, але комісія „военних відшкодовань" відписала їй 18,000,000 за доставлені аліянтам і Америці матеріяли, отже в суботу мае Німеччина виплатити ще аліянтам 32 мілiони німецьких золотих марок.

ГЕНРІ МОРҐЕНТАВ З НЮ ЙОРКУ ХОЧЕ ВІДБУДУВАТИ АВСТРІЙСЬКИЙ ПРОМИСЛ

ПАРИЖ, 13. липня. — Бувший американський амбасадор в Туреччині, Генрі Морґентавн, заявив сьогодня, що він приготовляе міжнародню корпорацію, яка розпоряджати-ме капіталом в сумі від $50,000,000 до $60,000,000 для відбудови австрійського промислу, та щоби світови показти, що можливо вирятувати европейські держави перед банкротством.

Генрі Морґентав щойно вернувся з Відня, де одержав запевненне австрійського уряду про співділанне для переведення в діло його плянів.

Тут він обговорює сю справу з париськими банкирима і запевняе, що його плян мусить увінчатись успіхом.

НОРТКЛИФ НЕ ПРИХОДИТЬ ДО ЗДОРОВЛЯ

ЛОНДОН, 13. липня. — Лікарі повідомляють, що здоровле лорда Нортклиффа, власника і редактора лондонського „Таймса" не поліпшилось.

Його серце ще більше ослабило від часу його повороту з подорожі довкола світа.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

БОЛЬШЕВІЯ ДОБІГАЯ КІНЦЯ.

Ґенуенська міжнародня конференція з московськими большевиками розбилась.

Розбиваеться теж і такасама конференція в Газі.

Аліянтські держави закликали большевиків на параду, щоби ще перед смертю зреклися своїх комуністичних теорій. Се була головна ціль сеї паради.

Большевики прибули на параду, в надії, що дістануть від них позичку в золоті. Ся позичка була би їм помогла тягнути большевицький бизнес ще якийсь час, а за се вони були готові виректись прилюдно неодної із своїх основних засад, для яких нищили старий лад, а нового не збудовали. Але гроший не дістали; а не діставши, ще стільки мали розуму, що бодай за дурно не проголошували, що вирікаються своїх чудотворних (в нищенню) теорій.

Отак большевики вертаються до Москви з теоріями в кишені, а аліянти і їх прихвостні як Польща, Румунія, Юґославія і Чехословаччина, їдуть домів з кишенями, з яких не кинули большевикам ані шелюга.

Поправді, аліянти не гадали ані не гадають позичати золота большевикам на латанне їх безталанного бизнесу.

Бож немає в світі варятів, аби давали гроші на засіюванне поля кукілем чи лободою!

Вже сю дурну роботу мусять большевики робити самі, власними силами.

Одначе аліянти не хотять, аби через большевицьких „ґаздів" ціла Росія згинула і пееремінилась в пустелю.

Длятого вони дуже радо дадуть їй хліба. Навіть позичать хліба, або продадуть (на кредит) хліба. Що більше, вони готові навіть добудувати трохи зелізниць, дати возів та автомобілів на перевіз хліба. Загалом всяку поміч дати, аби голодного накормити і усунути безвихідну загибіль.

Бо ті голодні їм винні десятки міліярдів, а ще можуть дати й сотки міліярдів. І нераз можуть послужити й у війні, як се було в1914 -ому році.

Отсей інтерес аліянтів — от і все.

Як большевики надіялись щось більше, то дурне.

Аліянти дадуть Росії і гроший, і льокомотив, і всяких машин, і всякого знадібя, але аж по смерти большевиків. Тоді, як ніхто в Росії не буде панувати кромі аліянтів і їх всесильного золота.

Чим большевики скорше вступляться, тим скорше туди прийдуть аліянти і посадять в Кремлі на престолі всесильне золото. Вони відбудують промисл, торговлю, зелізниці; нагодують населенне; побудують йому доми; і запряжуть його до праці і до служби золоту.

А поки є большевики, поти будуть давати Росії запомогу і милостиню, аби голодувати голодувала, але з голоду не померла.

Вертаючись з Голяндії як колись цар Петро Великий, большевики повинні ту тверду правду законів дійсного життя зрозуміти. Бо що іншого шукати правди в брошурці про комунізм, а що іншого шукати її в дійсности. В дійсности вона є; там можна її найти; і як большевики її найшли, то привезуть в Москву і зложать на ложу хорого Леніна, та не хорійшого від його „комуністичної Росії".

Що-ж тепер почати бідним большевикам?

Їх ворог порадив би їм поїхати ще до Царгороду і там пробувати ще проґандлювати свої теорії за золото і ласки буржуазії.

Але зловіщі знаки кажуть, що їм вже нема відвороту.

Так мусять бідні большевики іти далі до царства комуністичного старою (не дуже) болотистою дорогою, яку їм витичили комуністичні брошурки.

Що-ж робити, мусять іти.

Без золота, без каменя на дорогах, без зелізниць, без всяких засобів комунікації; голі, босі, кострубаті, навіть без надії, а мусять іти, бо вже нема відвороту.

На брамі, до якої ідуть, написано: „Ляшяте оні сперанца" (утратьте всю надію).

Тяжко іти без надії, але іти треба, бо так присудила невмолима доля.

Врожай вродив збіже. Большевики будуть їздити збирати збіже в податку (нічого більше взяти не можуть, бо нічого більше нема). Тим збіжем будуть годуватись по містах.

І то буде все.

Старі дороги, старі зелізниці, старі телефони, старі телеграфи, старі вози, старі доми і старі уряди з виголоднілими та обдертими урядниками будуть служити на те тільки, аби зібрати хліба зі села для погодовання вмираючого міста.

І на тому конець.

Так можна тягнути ще якийсь час, поки все до решти не розлетиться, і теорія в практиці не остогидне навіть тим, що її так завзято голосили.

А потому не буде вільної республики вільних селян і робітників, як безсоромно брехали большевицькі брехачі, але буде царство золота, царство в знищеній і безсильній та безпомічній країні, яку власники золота візьмуть засвою кольонію.

ВОНИ І МИ.

Московська психольоґія і відродженне націй. — Враження п. Потехина в Литві і Лотві. — „Буфетас", „иежимас", „паея". — Київ усе ще „в Росії", або „на півдні Росії". — Сон білгородських чорносотенців.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

У нас усе ще недоцінюють небезпеку, яка загрожує **ідеї** української державної самостійности з московської сторони. Не про московську державність тут мова, а про московську **психольоґію,** про настрій московської **душі.** І не тільки про чисто московську, великоросійську душу, в національнім розумінню цього слова, тут є мова, а про душу й психольоґію тих широких шарів бувшої „російської інтеліґенції, що виховались на московській культурі та пройшли московську державну школу.

Недоцінюють ту небезпеку і в кругах галицько-українських, і в кругах східно-українських. Поняттє „росіянин" усе ще **не** ототожнюється у нас з поняттем „Москаль". Наше селянство, себто переваґаюча більшість нашого народу, не знає поняття „росіянин". Воно знає тільки „Москаля", й як воно до нього ставиться, це показують приповідки:

„Москва сльозам не вірить". — „З Москалем не знайся". — „З Москалем дружи, а камінь за пазухою держи". — „Тату, тату, лізе чорт у хату! — Нічого, аби не Москаль". — „Московська думка і вовча одна". — „Московська совість"...

А наша інтеліґенція видумала собі невинне слово „росіянин" і за цею фікцією не бачить правдивого Москаля, його дійсного національного обличчя й настрою його „вовчої" душі. Та є ще одна дуже влучна українська народня приповідка про Москаля: „хитрий, як гадюка, а дурний, як ворона". Остання прикмета причиняється до того, що Москаль сам нагадує нам раз-у-раз, який він для нас небезпечнийі як нам треба його боятись та обминати десятою вулицею.

Здавалося-б, Москалям пора вже звикнути до того, що старої Росії нема й не буде, що деякі народи бувшої Росії остаточно й безповоротно від неї відокремились, а инше не нині так завтра ще неминуче відокремляться. Здавалося-б далі, що пишатися **нині** Росією або глузувати з немосковських народів нібито вже й зовсім не випадає. Але московська душа, не зважаючи на глибокі й радикальні зміни, які відбулися на території бувшої Росії, все лишилася та сама. Нема Росії, немає навіть Москви, як чогось сталого в державнім і національним розумінню, бо яка-ж то Москва — Троцький, Йофе, Литвинов і Раковський? Але Москаль усе лишився Москалем, і ненависть та призирство до „инородців", закоханість у своїй культурі, а передовсім змагання до відбудовання „єдиної-неділимої" так і пруть з його душі.

Їде, напр., до Москви п. Потехин, редактор берлінської напівбольшевицької ґазети „Накануне". Їде він, щоб розжитись у Москві на гроші для видання своєї ґазетки, яка має своїм спеціяльним завданнєм сіяти розклад серед російських еміґрантів і переманювати їх на совітську службу. Зрештою, це байдуже, чого він їде, а цікаво, що він бачить по дорозі. Отож він проїздить через Литву й Лотву, бо цею дорогою тепер їдеться з Берліну до Москви.

Що-ж він бачить і чує в Литві й Лотві, в цих двох нових державах, що повстали на руїнах старої Росії й вже пятий рік успішно провадять самостійне істнуваннє? Кождий инший, тільки не Москаль, певно поцікавився-б довідатись од попутчиків, яке внутрішнє й зовнішнє положенне цих держав, як вони поборюють численні труднощі, які неминуче виникають перед кождим новим господарством, а тим паче державним. Але Москаль-Потехин такими „дурницями" не цікавиться. Він знає одне: дивитись на нові литовські та латишські написи на двірцях та ваґонах і глузувати з обох йому незнайомих мов.

Ось типовий уривок з його подорожної кореспонденці, яку він надіслав до своєї ґазети:

„Европа лишилася позаду. „Kaunas" — Ковно, „Virbalis" — Вержболово, зрозуміти можна, але труднійше Moterims, щось таке написане на багатьох ваґонах і дуже багатьом незрозуміле.

Moterims? Що це таке? А хто його знає! Певно ваґон для куріїв чи некуріїв... А може й службовий.

Один з подорожніх догадується:

— Це звичайний жіночий ваґон. Тільки що **с** приписано. „Мотерим — материм", це значить для матерів або тих, що їдуть з дітьми. Ось, напр. „буфетас" — ну, значить, що буфет. Найпростійша, я вам скажу, мова, тільки що слова все більше на **с** кінчаються"...

І оттаким безглуздим патяканнем п. Потехин заповнив цілу свою кореспонденцію. У Литві й Лотві він піймав кілька нових для нього слів — moterims, bufetas, iezimas, laeia, до того ще може перебрехавши їх, — глузує з них цілою силою своєї іронії. Коли-б то ще був який московський офіцер, неосвічений і пяний, то це легко можна було-б зрозуміти. Але то-ж „освічений" журналіст редактор, трохи навіть учений і напів комуніст. Та й цей самий Потехин, опинившись денебудь в Анґлії чи Еспанії й не знаючи місцевої мови, сидів би тихо й смирно й не посмів би глузувати з того, чого не розуміє. Але тут Литва й Лотва, тут ще перед пятьома роками була Росія, — як же вони сміють мати власну мову, як вони сміють не вживати „мови Пушкина"?

Отож тільки й всього, що Москаль — майте на увазі, один з найбільш освічених! — побачив і почув у нових державах. А виїздячи з Лотви в напрямі Москви, він снує такі думки:

„До Росії. До неї вже зовсім близько. Кажуть, що амбітні Латиші тягнуть поїзд до границі мало не 20 годин, щоб наївний подорожній не догадався, що всенької території є тільки 200 верст. Та дарма, вже близько... хай тягнуть, як їм подобається. Однаково, все на світі кінчається, колинебудь скінчиться й Лотва... А там—Росія".

Ви розумієте, читачу, символічний зміст останніх слів? Це значить, що Лотва, як держава, недовго буде істнувати. Знов тут буде Росія!...

З такими дикунськими й безглуздими почуваннями Москаль ставиться не тільки до Лотви й Литви, але й до всього, що намагається вибитися зпід московської кермиґи. Дарма, що в Москві — пекло, а в цих малих державах у порівнанню з тим — рай. Ні, таки мусить бути Росія скрізь, де вона була до 1914 року. Ясна річ, що Росія мусить бути й на Україні, й те саме „Накануне" дає блискучий доказ тому, що власне України вже ніякої нема, а є тільки Росія. Литва й Лотва ще тішаться самостійністю, й тому тут заявляються на сцену глум, кпини, злість і „символічні" натяки. А з Україною справа стоїть далеко простійше. Тут і глумитися нема потреби, а можна вже писати, прим., так:

„В РОССИИ.
Музей ескусств имени Ханенко украинськой Академии наук.
(Писмо из Киева)".

Тут Росія, українська Академія наук і Київ переплелись у такий фантастичний вузол, якого сам Олександер Македонський не розрубає. А в самій тій кореспонденції з „російського" Київа читаємо:

„Певно мало хто знає про істнуваннє цього невеликого, але багатого змістом музею. На півдні Росії — це одна з найбільших і найбагатших збірок йузейного характеру. Мало того, багато полотен і річей цього музею являються одинокими в Росії"...

Читаючи ці дивовижні слова, можна подумати, що не було світової війни, української революції, Берестейського миру, української держави, совітської України. То все був сон, а в дійсности ми ще живемо в 1914 р., і на російськім престолі ще сидить цар Микола другий, і в Київі виходить „Кіевлянин", а в Петербурзі „Новое Время". Так мало змінилася московська психольоґія, так мало навчився й мало забув твердолюбий Москаль! Для нього все ще ніякої України нема, а є південь Росії, й Київ є для нього все ще не річчю для себе, а частиною Росії. Невідомо тільки, чому київська Академія Наук називається „українською". Певно через недогляд.

Але найкраще й найцікавійше я приберіг на самий кінець. Щоб брати Галичане не думали, що московська психольоґія зробила якийнебудь поступ що до справи Східної Галичини, я хочу навести маленький уривок з ґазети „Новое Время", яка воскресла, мов птиця-фенікс із попілу, й благополучно видається в сербській столиці Білгороді.

Ґазеті, бачите, приснився сон: як виглядатиме її власне число через 8 років, дня 1. мая 1930 року. Буде отже в тім числі стояти, що міністром закордонних справ у відбудованій „єдиній і неділимій" Росії є Марков II, військовим міністром — Врангель, а міністром внутрішніх справ — Бурцев. Та це ще нічого, а ось як буде виглядати відділ „урядових наказів":

„Призначаються:

По міністерству внутрішніх справ: Львівський ґубернатор ґраф В. А. Бобринский — Головним начальником Галицької Руси; Ветчинин — Олонецьким ґубернатором; Е. П. Тарасевич — директором департаменту поліції"...

Східна Галичина („Галицкая Русь") має отже бути звичайним російським ґенерал-ґубернаторством, Львів — звичайною російською ґубернією, а наш добрий старий приятель ґраф Бобринский — головним начальником кашого краю, на рівних правах з Олонецьким ґубернатором та директором департаменту поліції. Гарні перспективи, правда?...

Цей „сон рябої кобили'—типовий зразок московської психольоґії, типовий куточок московської державницько-гнобительської душі. Не треба тут обурюватись, не треба навіть дивуватися, а треба тільки знати, з ким маєш до діла. І ще треба мати на увазі, що коли нині, в часі найбільшого занепаду й пониження старої Росії, московська психольоґія з такою одвертою безсоромністю показує своє отруйне жало, то що буде, коли, не дай Боже, Москалі знов уберуться в піря? Не буде тоді життя від них нікому, хто раз мав нещастє опинитись в їх неволі або на кого вони кинули своє несите око!

Ні, тисячу разів має рацію нарід, коли каже: „з Москалем не братайся!" І треба з найбільшою рішучістю остерігати нашу інтеліґенцію, політичну та аполітичну, щоб вона не недоцінювала тої небезпекй, яка загрожує справі української державности з московської сторони.

Берлін, 17. червня.

Радянин.

Богдан Лепкий.

ПІСНЯ.

Не дає мені спокою
Пісня, що бренить як мушка,
І щебече, як есною
Тая пташка щебетушка.
Без усякої оздоби,
Ніби квітка між травою,
А не знаю як і хтоби
Заспівав її зі мною?
Сам не можу її співати,
Ні собі, ані нікому,
Можу тільки вам сказати:
Тая пісня звесь: „До дому"!
До дому, до дому,
До рідної хати,
Наскучило, бачте,
По світі блукати, —
По світі чужому!
Наскучило їсти
Хліб з ниви чужої,
Хотілось би впасти,
Хотілось би сісти
Біля хати свої.
Чужії дороги
То гліг і тернина
Втомилися ноги,
Кінчається днина, —
Родина! Родина! Родина!

ПОДІЇ І МИСЛИ.

Як Пілсудський не вийде сеї осени „начельніком паньства польського", то може кандидувати на короля альбанського.

Іґнаци Ян Падеревський покинув свої свині в Калифорнії і поїхав до своїх земляків у Варшаві.

Не знати, з котрими довше витримає.

Один польський урядник в Галичині вкрав 5 долярів, які виміняв на шмарки. Втікаючи з ними домів, подвигався і тепер лежить тяжко хорий у шпиталі.

Не було кому з „ржонду" покарати, так кара прийшла сама собою.

Кажуть Американці, що товсті люди повинні їхати лічитись до Росії.

Ленін вірний своїм теоріям. Вмирає разом з ними.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДОПИСІ

РОСФОРД, О.

Збірка на інвалідів.

Місяць тому назад відбулося у нас всенародне віче, щоби зібрати жертви на українських інвалідів в Чехословаччині. На се віче прибули також щирі Українці з Толідо, О. Оттут подаємо спис наших патріотів, які серцем відчули, що належиться дати негайну поміч тим, що стали каліками-інвалідами в борбі за нашу волю.

Слідуючі жертводавці зложили:

З Толідо, О., М. Корнова 5 дол., Д. Бобяк 2 дол., І. Дорош 2 дол., Г. Миськів 2 дол. По 1-му дол. Й. Рощіпка, А. Унусько, М. Крохмальний, П. Дмитрика, Н. Петришин, С. Баранович, І. Сенко, І. Кульматицький, Д. Медвецький, Д. Туркоч, М. Чорний, А. Демків; В. Коченаш 75 цнт.; по 50 цнт.: І. Погорецький, Г. Кохарчук, Катарина Білан, Б. Унисько, Ю. Костак, К. Нерій, І. Лоняк, В. Крохмальний, І. Банадиґа, Й. Якимив, І. Лизан; Ф. Кобіль 30 цнт.; по 25 цнт.: П. Зінкевич, П. Пельо, В. Аесторовеч і Н. Білецький.

З Росфорд, О., зложили отсі: по 2 дол. о. А. Компордай, В. Холявка, М. Конина, по 1.50 М. Копистинський, М. Денько; по 1 дол. О. Невойда, П. Кушнір, Г. Вульчак, М. Крупяник, А. Їж, Л. Бобак, А. Янушевич, Й. Янушевич, М. Федьо, М. Завійський, М. Палиничка, М. Ватраль, Н. Андриць, П. Бобак, Й. Бобак, І. Кушнір, Н. Кушнір; по 50 цнт. Ю. Андриць, П. Теплий, Й. Афтанас, А. Масник; по 25 цнт. Й. Мудрий, І. Добош, М. Кушнір. — Разом $59.30.

З повисшої суми видано на телеґраму до Ґенуї 6 д. 78 ц., за оголошенне віча 52 цнт. Оставшу суму $52 вислано через „Амерікен Експрес Ко." до Дра Степана Смаль- Стоцького. Прага, Чехо-Словаччина 2600.— чес. корон ч. посьвідки 2943106.

В імени наших калік-героїв складаємо чесним толідовським і росфордським жертводавцям сердечну подяку за їх щири жертви для таких, котрі не мають жадного ратунку, крім того, який добродійні Українці пришлють з Америки. Нехай всі жертводавці будуть певні, що наколи они отримають тую маленьку поміч, то незабудуть і за Вас помолитися до Бога, щоб дав Вам здоровлє і сили до праці, та щасливо повернути до своєї рідної, вільної Неньки України!

ЗА КОМІТЕТ:
М. Корнова, предс.,
М. Копистинський, кас.,
О. Невойда, секр.

БРУКЛИН, Н. Й.

Отче Сембратович! Не держіть світла під кірцем!

Два тижні тому мав я нагоду бути присутним на „еґзамені" в українській церковній школі в Бруклині, Н. Й. Одна сторона лавок у церковній гали занята була дітьми, друга їх мамами та сестрами, а позаду та по бока хгалі стояли мущини. Святочно одіті діти відповідали гарно, виразно і сміливо на питання з біблії, катехизму, укр. мови, історії і ґеоґрафії, співали укр. церковні і патріотичні співи — аж серце росло глядючи на то молоде, здорове, поколіннє нових американських ситизенів укр. роду. Хоч чути між ними що хвиля анґлійську мову, але — видко — й материнської та батьківської мови вони не забувають, але мають її в пошанівку. Відповідали вони по українськи гарною, чистою мовою, а патріотичні пісні співали з очевидним зрозумінnем та одушевленнєм. Заслуга ту в першім ряді їх патріотичних родичів, котрі знають, що як дитина не буде мати в пошанівку мови родичів, то і самих родичів за ніщо буде мати. А потім заслуга в тім укр. церковної школи — пароха о. Вол. Лотовича та учителя п. Савицького. Честь, кому честь!

Але не про сам еґзамін я взявся писати, але про те, що я бачив і чув по еґзамені. Для науки і розривки дітий та їх родичів показувано по еґзамені світляні образи. А іменно приїхав з ними з Нюарку о. Лев Сембратович, що недавно прибув до Америки з Европи, де він перебув як военний священик цілу світову війну, а опісля ще й українсько-польську війну у Галичині. Бувши сам на фронті, таки в окопах (тренчах), роблячи з армією ріжні наступи та відвороти, бачивши своїми очима все страшне горе яке несе війна, горючі села, втікаючих людий, спалені міста, розбиті бомбами окопи, кріваві, трупом застелені побоєвища — о. Сембратович все те таки на місци сам фотоґрафував, з тих знимок виготовив світляні кліші та має прекрасну — рішучо одиноку в тім роді — ориґінальну панораму війни у Галичині. Є там щось понад 120 дуже інтересних образів, що дають глядачеви живе понятте про події від літа 1914 аж по час обняття влади Українцями у Львові.

Ся збірка рішучо перевисшає інтересностю все, що доси показувано з тої теми. Перш за все вона дуже ріжнородна. Ось на перших образках славний „здвиг Січий і Соколів" у Львові, з червня 1914. Улицями Львова маширують кадри укр. січовиків та соколів, з яких небавом, в місяць по тім здвизі зачались формувати зачатки укр. армії — Українські Січові Стрільці! Ось зявляєсь на полотні колона кінноти; се січовики та соколи спід Львова, з Малехова, Підбожець, Гаїв, Рудна і т. д. А далі кольосальна площа вправ, окружена трибунами з десятками тисяч глядачів. На площи вправ тисячі соколів і січовиків або тисячі укр. дівчат вправляють. Так і бачите се перед собою. А дальше вже йде війна: горять села, маширує військо, втікають наші селяне, головно жінки і діти, з худобою, возами або пішки. Ось нове горе: мадярські та австрійські жандарми ловлять „московських шпигунів", невинних наших селян, яких за невинне вішано. Ось ведуть їх, ось укр. священики заарештовані їдуть під баґнетами в австрійську неволю, ось сповідаються нещасні, засуджені на смерть. А ось страшні види: наші селяне і укр. священики повішені — без вини! Далі побоєвища, засіяні трупами, тренчі перед штурмом і по штурмі, розірвані, розриті, з стосами трупів. Служба божа в тренчах, проповідь з воза, служба божа на верхівях Карпат. І дальше йдуть пречудові Карпати, гори, Гуцули, гірські сільські церкви, але також і войско ульоковане в церкві. То знов знані нам місцевости: Бережани, Підгайці, Коломия, Снятин, Заліщики, Стрий, Камінка і т. д. — поруйновані, попалені. Ось маса російських полонених на ринку в Підгайцях. А ось орють людьми! А от ідуть до штурму, вилазять з окопів, біжуть вперед— а опісля поле застелене людськими тілами. І так ідуть образи живо та захоплюючо оден за другим — через більше як дві години і ніхто не вийде зі салі, але всі звернули очи на полотно, де живцем вертає часть історії рідного краю. Дехто скрикне: „ось наші Бережани" — „аво! ринок в наших Підгайцьох", а були случаї, що між лицями на світлянім образі люде спізнавали своїх кревних в старім краю. Лучилося раз навіть таке, що оден чоловік, що недавно приїхав ту з краю, спізнав самого себе на світляній картині. Бо се картини з дійсного життя, а не американський „мувінґ пікчер", що показує видумане.

Висше дві години я глядів на ті образки з найбільшим інтересом. А публика — старі і діти — так були захоплені, що не лише, що ніхто не рушився з місця, але ще й жалували, що вже скінчилось, коли прелеґент, зіпрілий наче косар в косовицю у душний день, скінчив. Бо треба знати, що о. Сембратович сам пояснює ті образи, а пояснює їх живо, захоплюючо, бо сам то пережив, сам там був, сам то все на власні очи бачив.

Жаль, справді жаль, що отсі образи марнуються та що мало хто їх бачив. Бачив їх дехто в Нюарку, Ню Йорку, Бруклині та Перт Амбою — от і все. А шкода, велика шкода, бо поучаюча і аґітаційна вартість тих образів — величезна. А до того вони преінтересні і часто пречудові. Рідні села, міста, церкви, люде, великдень, гаґілки і т. д., стають живцем перед нами. Велика шкода, що мало хто знає про сі картини та що о. Сембратович держить їх в себе дома, в пачці під столом. Не там для них місце! Перед людий їх! На полотно їх в церковних галях і народних салях! Нехай нарід їх бачить! Бо люде чули богато як то було, але бачити не бачили. А ту бачитимуть живцем схоплені образи того, що було і ще є!

Тому я кажу ще раз так, як се в евангелію стоїть: отче Сембратович! Не держіть світла під кірцем! Винесіть його перед люди!

Присутний.

СТАРОКРАЄВІ ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

Осип Ганінчак, голова Української кодифікаційної комісії у Відні, б. уповноважений диктатора З. У. Н. Р., б. перший прокуратор при австр. Генеральній прокураторії у Відні, помер нагло в ночи з 5. на 6. червня ц. р. на пораження мозку, проживши 47 літ.

McKEES ROCKS, PA.

ПОСВЯЧЕННЄ УГОЛЬНОГО КАМІННЯ

української греко-католицької церкви Пречистої Діви Марії в Мікіз Ракс, Па.

— відбудеться —

В НЕДІЛЮ, 16. ЛИПНЯ С. Р.

о годині 12-ій по Службі Божій.

На се торжество запрашае Високопреподобних Отців і Українців сусідних парохій

59-62 КОМІТЕТ.

ПОЗІР! ФІЛЯДЕЛЬФІЯ І ОКОЛИЦЯ.

Перший Округ Січової Організації в Філядельфії, Па., устроює

ВЕЛИКИЙ СІЧОВИЙ ПІКНІК

ДНЯ 23. ЛИПНЯ 1922 Р.

получений з січовими змаганнями, які будуть обіймати: 1. Перетягання линвою. 2. Біг до мети трех людей. 3. Перегони на одній нозі. 4. Перегони по двох людей звязаних по одній нозі, 5. Перегони в мішках. 6. Перегони Січовичок і т. д.

Сей Пікнік відбудеться на фармі так зв. Снайдерс Фарм (Snyder's Farm), Uungen Road, в околиці 2nd St. Pike.

Товариство Січ побудувало власну плятформу на танці в дуже гарнім і холоднім місци. Січ постаралася також о гарну укр. музику і взагалі зробила все, щоби наші прихильники перевели час на пікніку як найприємнійше. Тому Січова Старшина запрошує всіх Українців і Українок з Філядельфії і околиці взяти участь на згаданім пікніку і ручить за добру забаву на свіжім воздусі. Чистий дохід з пікніку піде на поміч Рідному Краеви. 62,66

Старшина Пер. Окр. Січ. Орг.

ЯК ЇХАТИ: На улиці 5-ій взяти кару нумер 50-ий з написом Fox Chase і їхати аж до Cottman Street (Five Points), а там Січовики з кождим прибувшим щиро займуться.

В случаю непогоди, той самий Пікнік відбудеться в другу неділю.

WATERVLIET, N. Y. I ОКОЛИЦЯ!

Всіх Українців-Русинів запрошуесь на велике представленне

„БЕЗТАЛАННА"

яке відбудесь

В ЦЮ НЕДІЛЮ, ДНЯ 16. ЛИПНЯ

вечером, точно о 7.30 в церковній галі св. О. Николая, corner 4th Avenue & 24th Street. Грати-муть найбільші аматорські сили. Почуете прекрасні пісні получені з нашими козацькими танцями! Запрошує — КОМІТЕТ. 60-62

CARTERET, N. J.

В СЮ НЕДІЛЮ, ДНЯ 16. ЛИПНЯ С. Р.

відбудеться

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

в Картерет на Mexico Place під зарядом комітету парохіяльного. Постараноея о велику плятформу хофби і на сто пар танцюючих, для яких буде приграватн знаменита музика. Будуть перекуски, айскрім, сода і т. п. Можна буде гарно забавитися. Початок о год. 1-ій по обіді. 62

Всіх місцевих і з цілої околиці запрашае **КОМІТЕТ.**

ЛИСТ З КИЇВА.

Про страшні життеві умови в Київі пише мж иншим один з виднійших тамошних діячів якому судилось до кінця заживати благодатий большевицької влади.

Тиф — пише він — забрав у нас стільки жертв, що й не обчислитись гарзд. За Стеценком другого дня помер М. Синицький, у Чернигові померла дружина Коцюбинського, старий Шрамченко (з національної бібліотеки, Орест Ів. Левицький, (остані два, правда, не в тифу, а мабуть від виснаження). Тільки те й робимо, що ховаемо людей.

Життя у нас дуже змінилось — по части на гірше (матеріяльно), по части, як вказують деякі позитивні моменти, ніби лекше якось стало дихати, хоч і важко сказати, в чому саме полегкість. Щось невловиме почуваеться чого не означити словами. Тепер, з весною (лист писаний дня 5. VI. ц. р.) більшість з нас працюе на городах, до „зимової кампанії" готуеться. Зими сподіемось ще тящої і тішимо себе тільки тим, що вона ще далеко, а пкои що бодай тепло, нехай і голодно.

Справа видавництва висить у нас волосинці. Друкарські ціни за останні місяці так підскочили, що стає питання, чи взагалі можна тепер щось друкувати. Аркуш друку коштує, кажуть, близько пів міліярда. Книжка взагалі робиться недоступною зайвиною, бо можемо тільки облизуючись на неї дивитись а не купувати. Надіємось тільки на те, що до осени може мине теперішня гостра нужда і тоді можна буде взятись до роботи на нових підставах.

BRIDGEPORT, CONN.

Товариство Укр. Січ, від 59 У. Н. С.

— устроює —

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 16. ЛИПНЯ Б. Р.

в парку Вол. Венгриновича, Islan Brook Park, Chopsey Hill Road

3 мінути ходу від Норт Бріджпорт кари, а 15 мінут від церковної галі. Проситься Братства і Товариства з Бріджпорт і околиці та всіх щирих Українців до участи в тій забаві. Від години 1. до 3. будуть відходити автомобілі на пікнік від церковної галі. За добру забаву і смачні перекуски та добру музику ручить — КОМІТЕТ. 60-62

Позір! Ню Йорк і околиця!

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ГРОМАДА В НЮ ЙОРКУ

— устроює —

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 23-го ЛИПНЯ 1922 Р.

B BELVEDERE PARK, NORTH BEACH, L. I.

Парк отворений від 10 год. рано.

Вступ 50 цнт. Музика перворядна.

ДОЇЗД ДО ПАРКУ: Долина міста Grand St. кара з Williamsburg Bridge або Delancey St., переходить Belvedere Park; 59 улиця—гора міста, Flushing Ave. кара або College Point кара до Junction Ave., парк по лівій стороні. Другої Евені елевейтед з пересідкою на 57 улиці на Corona, L. I. до Junction Ave., парк по лівій стороні.

Проситься всі Товариства, Братства і Сестрицтва до численної участи. — В разі непогоди забава в Українськім Народнім Домі.

Заряд Укр. Нар. Громади.

ВОЗДУШНА КОМУНІКАЦІЯ ЖЕНЕВА-МОСКВА.

З днем 1. липня отвираеться правильна комунікація літаком між Женевою і Москвою. Швайцарські літаки везтимуть почту до Норимберґа, звідси німецькі до Берліна, з Берліна до Кенігсберґ зелізницею, а звідси до Москви знову літаком.

РЕВІЗІЯ В БУДИНКУ НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА.

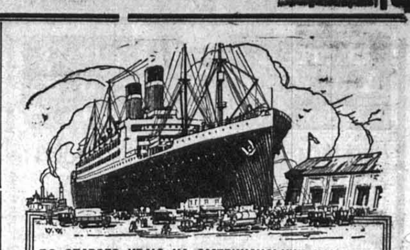
Дня 20 червня с. р. впала на будинок Наук. Тов. ім. Шевченка поліційна ревізія Цивільні і умундуровані поліційники шукали чогось в кімнатах психольоґічного інститута та приватному помешканню п. Володимира Дорошенка. Покрутившись по будинку, поліцаї відійшли з порожними руками.

СМЕРТЬ КОМУНІСТИЧНОЇ „НАШОЇ ПРАВДИ"

З Відня пишуть під датою 19. червня: „Наша Правда", орґан галицьких комуністів, перестав виходити ізза недостачі фондів. Редактором цего „галицького" орґану був Придніпрянець Г. Пддубний, б. член місії УНР.

З КРАЮ МІЛІОНЕРІВ.

Купець Рішард Мінц, повернувши назад до Ню Йорку, каже, що за пять днів побуту в одному готелі в Москві він заплатив 131,000.000 рублів. За таріль зупи, кусень мяса і хліба він платив 5 міліонів.

Степан **Ковалів.**

КРИСАННЯ АМЕРИКАНСЬКА

I.

— Посунься, дитинонько, посунься дальше — говорить суєтлива мама свому малому синочкови — бачиш, що огонь вигортаю і горнець з окропом не маю де поставити! Ще дальше... Ще дальше...

Малий відземкуватий Стефан слухає, сунеться що раз дальше, аж навпослід очутився на самім краю припічка, зітхнув тяженечко, сказав: „уже не можу дальше".

— То чогож сидиш мов приліплений до живиці? Чому не біжиш поміж діти? Глянь, яке сонечко тепленьке, яка благодать Божа на світі.

— Нині тота машина незадовго поїде, що воли везе — договорює тато Стефанови.— Послухай, як гудить, тілько що й не видати. Бігай! спішися...

— Я не можу татуню — каже на тото Стефан.

— Та чому не можеш?

— Бо тому... Ходіть сюди близчее, нахиліться, щось вам скажу на ухо.

— Я не секретар, то й секретів ніяких не приймаю; говори голосно, нехай всі слухають.

Стефан почервонів мов півонія, сказав несміло: „гусак Ковалишин на вигоні пасеться" і сидів дальше, хоч поїзд дійсно набилжався і шиби в вікнах бренькотіли.

Та маленький Стефан Пелехатий Ковалишиного гусака на вигоні не боявся, він уже нераз і сам бігав під тор зелізничий подивитись на тоту піч огненну, що тягне за собою ужищом мудренні хижі і з вікнами і без вікон, і з кришами і без криш, а в тих хижах і люди і іміне, всяке добро везеться, летить по шинах, бистротою птиці летить. Він уже той маленький , Степан Пелехатий, бігав нераз з ровесниками аж на двореець зелізничий коло „рампи" і придевлявся крізь решітку дротяну тому чудакови, що закрутками при паровій машині порушає і свище і стогне, і ричить, і сичить, і возиться, то на зад, то в перед і ті мудренні хижі зісилює до купи, як мамуня коралі на нитку. Він нині о тім не гадає. Задивився на небувалого гостя, на стрика Гаврила Пелехатого, що приїхав з за моря з Америки на короткий час до своїх рідних. Він маленький Пелехатий подивляє старого Пелехатого стрика панськовату ношу, грубий ланцух з годинником і чудові обручки на його пальцях. Він як раз гадає о тім, що хотів сказати татуньови на ухо, а власне: коли уже раз дасть йому той стрик американський тоту невидальщину, що о ній згадував в листі, як писав з Америки до тата. А тато уміє читати і читав голосно на цілу хату і він собі тоті слова добре затямив „для твого малого Стефана, для мого похресника також везу пригістник, скажи йому тото від мене". Щоби уже раз тоті нанашки перестали витатися; одні приходять, другі відходять, годі д'стрикови приступити. Ну славаж Тобі Господи! В хаті приглотилоея: послідний вийшов нанашко присяжний. Аж тепер стрик і о нім собі пригадає. І дійсно витягнув стрик з під стола паку, відомкнув аж дві колодки, малим Стефаном мов верло що з припічка, він і сам не знав, яким чудом воскрес при паці.

І витягнув стрик Гаврило невеличку крисаню з круглим стіжковатим наголовачом. Царю небесний! Утішителеньку предвічний! як світом, ще ніхто такої крисані не видав: зелена, що барвінок, двома червоними мотузочками препоясяна і спряжка блескуча з кругленьким зеркальцем, а за тою спряжкою ще й китичка з золотої четини, так аж очи приймає.

Підніс стрик Гаврило чудодикокрисаню в гору до сонця, киває нею незамітно, а маленьке сонечко літає по стінах, по стелі, по дідуневих срібних кучерах, по всіх углах літає.

— А що.. сподобалася? — питає стрик братанича.

— Чому ні — одвічає Стефан.

— А тепер мене уже знаєш?

— Знаю. Ви стрик Гаврило з Америки.

— А будеш згадувати мене, як я більше до вас не вернусь?

— Буду.

— Ладно, дуже ладно. Наж тобі, тісонько, сесю крисаньочку, сходи її здоров і рости великий та розумний. Із за моря з Америки з самого Ню Йорку привіз для тебе.

Заложив стрик малому братаничови тоту американську крисаню, глядять всі, подивляють невидальщину; гарна, дуже придала і ще була би придалійша, щоби дрібку наголовач вузший і низший, але тото на „виріст"; а впрочім такій марниці можна зарадити, можна в середині ветхим папером або гнучким смерековим лубом підложити, все рівно, хто там під крисаню буде заглядати? І Стефан маленький тішиться, заглядає з під крисані туди... туди... д'порогови, радуеся душа його, що хатні двері на ості? розтворені. Тепер скажіть йому „біжи на світ"; щоби так мамунечка або татуньо веліли, полетів би стрілою геть-геть далеко хоть би й на край світа. Але ніхто не говорить „біжи", ніхво не відзиваеться, а в Стефануня аж пяточки лопотять, а ноги самі сунуться десь туди д'прилавкови, д'кочержникови, тілько ще мав поріг переступити, та й татуньо задержали.

— Мой, мой... гоов! — кличуть татуньо, ніби жартом ніби направду. — До Америки без пашпорту?... Пашпортик мусимо іще в старостві роздобути, один для тебе, другий для стрийцуня Гаврила.

— Я так тілько... на вигін — говорить Стефан і стоїть одною ногою в хаті, а другою в сінях.

— А гусак Ковалишин що?... Хтось недавно повідав, що гусак на вигоні...

— Я туди по-за стодолу...

— Агаа, ти по за стодолу... Про мене лізь і в перило, а крисаню лиши. На вигоні, синочку, порохи вбивати і в ярузі жаби ловити можна і без крисані.

— А колиж я її буду носити?

— Підеш до школи, возьмеш і крисаню, а тепер бігай без неї.

Помаркотнів малий Стефан, наче скотився з високої дебри в студену воду і нерозібраний скупався. Повісив сам американський бриль на кульці по біч ветхої дідуневої крисані, пішов немирний простоволосий д'ровесникам.

II.

Аж на Успеніє Пречистої Діви убрався перший разСтефан в американську крисаню, парадував з татуньом в другий конець села до матерньої церкви на храм, на святий відпуст. Діточки босі, простоволосі тілько в рубаточках бігли чередою за ними аж до воріт церковних. Так само по водосвятію, коли вертали з церкви, знов малі чудачки десь невидимо воскресли, майже на пяти Стефанови і його татови наступали і подивляли тоту красоту, той бриль американський, найпачеж манила тих босоногих безоперезків блескуча спряжка з кругленьким зеркальцем і китичка з золотої четини.

— Смотліть, яке ясне соніцко на Стефановій клисані, смотліть! — кликав шапелявий, в обідраній рубаточці маленький сирота похатник, борщоїдик громадський.

— А бодай же тебе з твоїм сміщним язиком та з твоєю кострубатою ти чудаку неумиваний!... Та деж тото сонце, де? Не бачиш, що тото небо, істинне світле небо — онаумлювали другі і дробили ножeнятами, потикалися, падали, вставали і бігли аж під саму Стефанову хижу за тим світлим істинним небом.

Нанашки коло церкви також чудувалися і твердили, що в такій крисани не ходити, лише повісити де на пострічу і на ню дивитись. Одного не могли нанашки порішити, з чого тота крисаня, чи з листя, чи з моху, чи може з такої американської зеленої соломи? Старесенький богочестивий нанашко дяк, що вийшов по всеночнім під дзвіницю прохолодитись, хвалив також сю адову пролесть.

Стефан Пелехатий слухав пильно тих помічень, душа його радувалася, що його американський бриль зелений в такім великім славословію. Колиж вернувся з церкви і повісив криналю на кульці коло дідуневої витхої клапані, десь і тота велика радість улетіла, а що в його серденьку ділось, тото й не можна висказати. На саму гадку, що йде знов на вигін д'ровесникам стуліруч простоволосий, зітхав тяженечко, але йшов, бо иншої ради не було, бо при дідуню сидіти, придивлюватись як варишки, ложки ясинові вистругує, або рогожі з шувару виплітає, на того потреба було мати десять рази сім, а не самих сім літ. І біг д'ровесникам, ломаючи бараболю, чи хліб, чи пиріг, давав щиро кождому по дрібочці, затикав малі ротики, щоб не глаголіли, не троїли його печінок, не кололи серця, не спорили з ним за тоту американську крисаню, не жадали від нього того, чого він не міг зробити. Маленькі побратимочки поки кушали, гостилися, поти й царював мир блаженний, як же розїлися на якім смачнім пшеничнім колачику, тоді Владичице небесна! не було Стефанови простовільної години з американською крисанею. Молили, благали, щоби раз показався на селищу з тим сонцем, чи небом світлим. Стефан мов скала кремяна опирвався покусі, памятав, що тато не веліли.

Раз таки мало що не переступив заповідь батьківську.

— Винеси Стефануню, винеси свою крисаньочку — лебеділи побратими куситслі. — Тілько на хвилиночку маленьку ... Хоть крізь вікно з хижи вистав, нехай поглянемо.

Стефан здвигав раменами, перечив мовчки головою, опирався покусі.

— Де він має крисаню, де? — вмішався до сего невідлучний товариш малих нелітків арендарів Срулько. — Його крисаня уже давно пішла на вандер з його Гаврило стрик і з нанашко пашпорт до Америки. Я тото добре знаю, мені мій тати потребував тото говорити,

Слова сі викликали в Стефані гнів і відчаяне. Він не міг рівнодушно знести такої нечуваної обиди.

— Отже покажу тобі і вам всім, що тото неправда! Маю!.. маю!... — кричав гнівно Стефан і летів вітром до дому.

В. кімнаті сидів дідуньо сам на ослоні, вязав з шуувару торбину і гомонів тихонько собі „Під Твою милость".

— Дідунцуню любесенькі, не видержу! — говорив Стефан в своїм превеликім горю — язва мене чіпаеся, я возьму!... я возьму!...

— Що возьмеш? — питає дідуньо.

— Тото... крисаню тілько так... зараз принесу.

— Не важся!... тямиш, що тато говорили?

— Повім, що ви мені веліли.

— О, о-о-о! туди стежечка? Ні, туди серденько залíземо як раз знаєш де? В безодню, страшну безодню... Така путь все погана... Нічого дитинко не вдію. Хочеш, возьми собі мою.

— Коли ваша нездала.

— Ага! видиш го... нездала... А знаєш, мій мудреннику, чому моя кринаня видаеся тобі нездала?

— Чому дідунцуню?

— Тому, що моя уже з відтам давно вернула, де твоя доперва пустилася.

— А деж ваша ходила?

— Світами возилася: і телігою і зелізницею і кораблем, словом всім, чим хочеш; а які вона краї не бачила, з якими панами „як сі маєте" не держала... Раз в полонинах на Бескиді цілий тиждень окривала міністрову голову і от бачиш вернула домів під свою стріху.

— Абож ваша крисаня походить з нашої хати?

— А ти гадав не з нашої? Не то що з нашої, але й з тої самої соломиці, що тота чорна стріха на хижі.

Забув Стефан маленький сварку з тим... з тим... арендаровим руденьким, куртоногим з дрібонькими пейсочками, розважав над судьбою дідуневої крисані: стілько світа впарила, стілько наїздилася, стілько волі і неволі зазнала і на кораблі і на міністровій голові сиділа, аж навпослід до себе вернула. Уже не вертався на селище д'товаришам, сидів весь день в хижі, помагав плести рогіжки: прятав злишне тринє, приносив лепеховаті скіпки, а з них витягав що найдовші, що найкращі фалудинки і пхав дідуневи в руки. Того дня вечером довідався, що за три дні піде уже до школи. — То значить позавтра — подумав. — Господи Боже! а то буду парадувати в моїй зеленій як колись ту в святий день успенський з татуньом до церкви.

(Конець буде).

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 97 У. Н. Союза повідомляє, що піврічний мітинґ відбудеться о 2. годині попол. в неділю, дня 23. липня, в гали церковній під ч. 44 Вен Бюрен стр. На порядку нарад справа календаря на 1923 рік, справозданнє касове і инші важні справи. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — М. Припхан, пред.; А. Хованець, секр.

ФИЛАДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. Єдність, від. 163 У. Н. Союза повідомляє, що піврічний мітинґ відбудеться о 2. год. попол. в неділю дня 16-го липня в гали Івана Боднара під ч. 501 Норт 8-ta ул. На порядку нарад справозданнє контролі, вибір деяких урядників і другі справи. — С. Гвіздь, предс.; М. Параній, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Тов. Укр. Січ, від. 282 У. Н. Союза повідомляє, що піврічний мітинґ відбудеться о 2. годині попол. в неділю, дня 16. липня в гали Укр. Тов. Домі під ч. 409 С. Ґеддис стр. На мітинґу мають бути присутні всі члени. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — Г. Бедзіш, предс.; В. Гуменюк, секр.

ГАМТРАМК, МИШ. Тов. Зоря, від. 20 У. Н. Союза повідомляє, що піврічний мітинґ відбудеться о 1. годині пополудні в неділю, дня 16. липня, в гали Української ати під ч. 2240 Ґрейлинґ евеню. Неявившийся так член як і урядник заплатить кару. — Т. Мусій, предс.; Н. Крук, секр.

СТ. ЛУИС, МО. Бр. св. Володимира, від. 179 повідомляє своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеться 16. липня в Народнім Домі під ч. 1523 Гікри стр. Неявившийся член на мітинґу заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. Контрольна комісія має здати справозданнє. — І. Гаргаля, секр. фін.

ДІТРОЙТ, МИШ. Бр. св. о. Николая, від. 175 У. Н. Союза, подає до відома членам, щоби всі як один зійшлися на мітин. на день 16. липня до галі парохіяльної на Кліперт евеню, о годині 1.30 пополудни. Будемо мати на сім мітинґу одного делеґата, висланого головними урядниками У. Н. Союза. Член неявившийся, заплатить кару 1 дол., а урядник 1.50 дол. — В. Шеремета, предс.; П. Пошивак, кас.; Д. Макара, секр.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. Бр. св. Володимира, від. 42 У. Н. Союза, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинґ відбудеться в неділю, дня 16. липня, в галі У. Н. Дому під числом 148 Гоп евеню. Мітинґ розпічнеться точно о 2. годині пополудні. — М. Мельник, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147 У. Н. Союза повідомляє своїх членів, що піврічний мітинґ відбудеться в неділю, дня 16. с. м. о 2. годині пополудні в галі парафіяльній під ч. 803 фронт стр. Уряд здасть справозданнє за 8 місяців свого урядовання. Контрольна Комісія здасть свій звіт. На сей мітинґ кождий член має явитися. Нехай кождий член припровадить з собою хотяй одного члена за половину вступного. Алентавнські Українці, користайте з такої нагоди; не відкладайте з дня на день, бо завтра може бути запізно. Приходіть та впишіться до своєї орґанізації, бо се наша орґанізація є найлучша, котра уже не одній жені обтерло слези і не одному батькови. Тай ви, родичі впишуйте свої діти. Се не велика сума, тілько 25 цнт. Нехай не буде жадного Українця, котрий би не належав до нашої орґанізації. Не стійте в чужих, де платите свій гріш запрацьований, а вразі нещастя не дістанете нічого. Отож приходіть і вписуйтесь як один, а будете видіти, що не пожалуєте. — Д. Рудакевич, предс.; І. Заяць, секр.; С. Цебенко, кас.

ГЕМТРАМК, МИШ. Тов. ім. М. Січинського, від. 146 У. Н. Союза повідомляє, що піврічний мітинґ товариства відбудеться о годині 1. пополудні в неділю, дня 16. липня в галі Укр. Роб. Дому під ч. 2376 Ґрейлинґ стр. На порядку нарад справозданнє всіх урядників за половину року. Таксамо повідомляємо тих членів, котрі мають діти вписані до Молодечого Департаменту У. Н. С., що мають принести старі грамоти, а в заміну дістануть нові. Богато членів у нас є, що їх діти не є в жадній асекурації, отож будьте готові і впишіть як один свої діти до У. Н. Союза, бо У. Н. Союз після нової реформи є найтаншою асекурацією. Таксамо просимо членів, приводіть своїх знакомих на наш мітинґ, аби вписувались до У. Н. Союза, бо тепер мають найліпший час. У. Н. Союз принимає за половину, а до товариства без вступу. — П. Андрушків, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 165 У. Н. Союза повідомляє своїх членів, що мітинґ піврічний відбудеться в понеділок, дня 17. липня о годині 7. вечером в льокали Позичкової Каси „Дністер", Іст 93-та ул. і Вудлавн евеню. На сей мітинґ взивається всіх членів аби зійшлися, бо є важні справи до полагодження. Член котрий не явиться на мітинґу без важної причини, може наразитися на шкоду, а потому щоби не було нарікання. — І. Білас, предс.; М. Коцилівський, секр.

ПИТСБУРҐ, ПА. Товариство Рогатинщина, від. 396 У. Н. Союза повідомляє, що піврічний мітинґ відбудеться в суботу, 15. липня о 7. годині вечером в домі тов. Романова під ч. 2112 Тустин ул. Проситься всіх членів вирівнати свої залеглости, а також поприносити діточі грамоти, котрі відошлеться до Головного Уряду, який натомісць пришле нові. Неявившийся член платить 50 цнт. кари, а урядник 1 дол. — Уряд.

МУРИНСЬКЕ ПИТАННЄ В АМЕРИЦІ.

Читачі чували вже про істнованне у Злучених Державах орґанізації, що носить загадочну назву „Ку, Клукс, Клан". Кажуть, що се дуже могуча і богата орґанізація, але приблиз відомостей про неї не може ніхто подати. Факт є, що вона розвинула широко свою діяльність на Заході і полудні, теоризуючи деякі круги суспільности, а також чорну расу.

Марко Ґарвей, світовий провідник Муринів, що змагає оснувати муринську републику в Африці, говорив з головним „візардом" Ку-Клукс-Клансів про відносини сеї орґанізації до Муринів. Ось що Ґарвей говорить про ту розмову:

„Я мав розмову 25. червня з дійствуючим імперіяльним візардом Кларком, у Атланті, щоби дізнатись, який є погляд Клансів супроти чорної раси. Він сказав мені, щоКланси постановили зробити Америку державою білої раси. Кланси є могучою орґанізацією, що репрезентує гадки і пересуди кождого дійсно білого чоловіка в Злучених Державах.

„Я кажу вам, що Ку-Клукс-Клан є дійсно невидимим правительством Злучених Держав. Я не похваляю Клансів, але хочу, аби Мурини зрозуміли, що Кланси є отверті у своїх поглядах.

„Муринське товариство, якого я є головою, нічим не ріжниться від Клансів. Кланси хочуть Америку для білих людей, а ми хочемо Африку для Африканців.

„Як Мурини повинні задивлятись на Клансів? — питає Ґарвей. — Я думаю, що з ними нема що боротись, їх не треба озлоблювати, але погодитись з тим, чим вони є, і нічого не говорити, нічого не робити. Нічого не поможе поборювати їх або їх програму. Ми навіть не можемо на се спромогтися, бо ми в дуже некорисних обставинах.

„Ґазти не можуть зробити кінця Клаксам, Парлямент нічого не зробить. Ґазети почали розкривати діяльність Клансів і се спричинило слідство зі сторони Конґресу. Що зроблено? Що сталось? Не зроблено нічого, а Кланси наслідком сього зросли у двоє.

„Що Мурини мають робити в такій ситуації? Бажанне 15 міліонів Муринів нічого не означає, коли 90 міліонів білих є проти нього. Ми хотілиб мати свого президента, послів, сенаторів, ґуберматорів, посадників. Чи може наше бажанне сповнитись? — Ні!

„Одинокий вихід з нашого положення є оснувати своє правительство в Африці. Я сподіваюсь і бажаю бачити могучу чорну расу повним паном великої держави — Африик".

ВІДОМИЙ В АМЕРИЦІ РОСІЯНИН ІВАН ОКУНЦОВ ПРИЇХАВ НАЗАД ДО НЮ ЙОРКУ З РОСІЇ.

Окунцов свого часу був в Америці і редактором російських газет „Русского Голоса" і „Русского Слова" і як большевики захопили владу в Росії у свої руки, він також був сторонником большевицького ладу і поїхав до Росії і там видів Большевицький Рай. Нині він прибув до Америки назад, але здається вже не большевик і тримає відчити і ряд таких відчитів відбудеться як слідує: Ню Йорк, 14. липня, 7.30 вечером, Labor Temple, 14. ул. і 2-га евеня; Нюарк, субота 15. липня, 6.30 вечером, 66. So. Orange Avenue і Broom St.; Пасайк 16. липня, 2.30 пополудни в гали Крок, 61—4-та улиця, ріг Есекс ул.; Бейон, понеділок, 17. липня, о 7. вечером в Labor Lyceum, 72 W. 25th Street.

На всіх відчитах можна буде давати питання на котрі лектор буде радо відповідати. На кождім відчиті можна буде купити книжку Марголіна: Україна Політика Антанти.

59,61-62

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ